

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดราชบุรีเป็นเมืองที่มีการตั้งถิ่นฐานมาเป็นเวลานาน เป็นศูนย์กลางทางด้านการบริหารและการปกครองของภาคตะวันตกมาโดยตลอดคือ เป็นที่ตั้งของมณฑลราชบุรีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มีหัวเมืองต่าง ๆ คือ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี สมุทรสงคราม นครบุรี และราชบุรี โดยมีที่ตั้งที่บัญชาการมณฑลอยู่ที่เมืองราชบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 40,000 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 5 จังหวัด 23 อำเภอ 6 กิ่งอำเภอ จนมาถึงในปัจจุบัน จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 5,120.12 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากร 691,588 คน (พ.ศ. 2529) ประกอบด้วย 9 อำเภอ 3 เทศบาล 18 สุขาภิบาล และชุมชนเมืองราชบุรียังคงเป็นศูนย์กลางทางด้านการบริหารและการปกครองของภาคตะวันตก โดยเป็นที่ตั้งของสถาบันราชการและหน่วยงานระดับภาคหลายหน่วยงานและยังรวมไปถึงการเป็นศูนย์กลางชุมชนเมือง ศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและการบริการในหลาย ๆ ด้านของภาคตะวันตก ดังนั้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) กำหนดให้เมืองราชบุรีเป็นเมืองหลักของภาคตะวันตก เป็นศูนย์กลางพัฒนาอุตสาหกรรมและเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการแก่กิจกรรมด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น จากนโยบายดังกล่าวจะมีผลอย่างมากต่อการกำหนดรูปแบบในการพัฒนาต่าง ๆ รวมทั้งแผนทางด้านการใช้ที่ดิน เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันการขยายตัวของชุมชนเมืองราชบุรี ยังขาดการวางแผนการใช้ที่ดินที่จะใช้ควบคุมการเติบโตของชุมชนให้อยู่ในทิศทางที่เหมาะสม ลักษณะการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ กระจายตัวแทรกอยู่ร่วมกันตามยถากรรม ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมในชุมชน ดังจะพบได้จากการพัฒนาการใช้ที่ดินอย่างไม่มีแบบแผน ทำให้ย่านที่อยู่อาศัยปะปนกับย่านอุตสาหกรรม ทำลายโบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และยังก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเป็นอันมาก เช่นการขาดแคลนบริการสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาการระบายน้ำและปัญหาสุขอนามัยของชุมชน ซึ่งเป็นผลเสียต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้นการศึกษาจึงมุ่งพิจารณาเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมของการใช้ที่ดินในชุมชน ทาแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อเป็นการวางแผนทางการใช้ที่ดินสำหรับกิจกรรม

ต่าง ๆ ในเขตเมืองราชบุรีให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้เพื่อรองรับกับนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนเมืองราชบุรีทั้งในเขตเทศบาลและพื้นที่ต่อเนื่องในสาขากายภาพ เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะเรื่องการใช้ที่ดินทั้งในอดีตและปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของชุมชนเมืองราชบุรี
3. ต้องการทราบถึงสาเหตุความเป็นมาและลำดับความสำคัญก่อนหลังของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและลักษณะของกิจกรรมที่สำคัญ
4. ต้องการทราบแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สอดคล้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอันเป็นการสนับสนุนการเจริญเติบโตที่เหมาะสมของชุมชนเมืองราชบุรี
5. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนเมืองราชบุรีและเสนอแนะการใช้ที่ดินให้เหมาะสมสอดคล้องตามสภาพในอนาคต

ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาลักษณะทั่ว ๆ ไปอย่างกว้าง ๆ ทั้งทางด้านประวัติความเป็นมา สภาพภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคมและทางด้านประชากรในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ
2. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและการคาดคะเนความต้องการในอนาคตในสาขาเศรษฐกิจสังคมและกายภาพในเขตเทศบาลเมืองราชบุรีและสุขาภิบาลหลักเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่ต่อเนื่องโดยใช้ปี พ.ศ. 2544 (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8) เป็นปีเป้าหมาย
3. ศึกษาถึงการสรุปข้อมูล สรุปปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนเมืองราชบุรี
4. ศึกษาถึงข้อเสนอแนะแนวทางและกลวิธีในการแก้ปัญหาและอุปสรรค

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ จากทางเอกสารของหน่วยงานราชการและจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับจังหวัดราชบุรีและข้อมูลจากภาคสนามโดยการสำรวจและออกแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากที่ต่าง ๆ มาทำการศึกษาวิเคราะห์และคาดคะเนความต้องการในอนาคต
3. สรุปข้อมูลและสรุปปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และลำดับความสำคัญก่อนหลังของปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาเพื่อหาแนวทางและกลวิธีในการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกัน
4. ค้นหาทางเลือกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและการใช้ที่ดินในอนาคตของชุมชนเมืองราชบุรี
5. นำเสนอข้อมูลและผลการศึกษาในลักษณะของรายงาน แผนที่ แผนภูมิรูปภาพและตาราง

แหล่งที่มาของข้อมูล

1. สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี
2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. สำนักผังเมือง กรมแรงงาน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
4. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
5. กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม
6. กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
7. ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
9. จังหวัดราชบุรีและส่วนราชการชั้นตรงต่าง ๆ
10. เทศบาลเมืองราชบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของชุมชนเมืองราชบุรีทั้งในเขตเทศบาลและพื้นที่ต่อเนื่องในสาขากายภาพ เศรษฐกิจและสังคม
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของชุมชนเมืองราชบุรี
3. ทำให้ทราบถึงสาเหตุความเป็นมาและลำดับความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและลักษณะของกิจกรรมที่สำคัญ
4. ทำให้ทราบถึงแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างสอดคล้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
5. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาชุมชนเมืองราชบุรีและข้อเสนอแนะการใช้ที่ดินให้สอดคล้องตามสภาพในอนาคต
6. เป็นคู่มือสำหรับเทศบาลเมืองราชบุรีและอำเภอเมืองราชบุรีในการแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรค สำหรับการวางแผนและแนวทางพัฒนาร่วมกันให้ต่อเนื่องสอดคล้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในปัจจุบันและอนาคต

ข้อจำกัดในการศึกษา

ข้อจำกัดของงานวิจัยส่วนใหญ่เกิดจากการใช้ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ

1. เป็นข้อมูลที่ไม่สม่ำเสมอแตกต่างกันในระดับพื้นที่ (Disaggregate Data) และช่วงเวลาจัดเก็บข้อมูลไม่ตรงกัน ซึ่งทำให้ความสอดคล้องของระบบข้อมูลน้อยและผลการวิเคราะห์อาจคลาดเคลื่อนได้
2. ข้อมูลที่ใช้ได้จากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมักมีปัญหาในการจัดเก็บและการบันทึกที่อาจจะคลาดเคลื่อนจากสภาพที่เป็นจริงได้